

Datum: 25 maart 2021

Onderwerp: reactie LOSR internetconsultatie Initiatiefwet vergroten beslissingsruimte gemeenten bij terugvordering bijstand

Contactpersonen: Saskia van Muiswinkel en Marie Kokxhoorn

De Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden (LOSR), aangesloten bij Sociaal Werk Nederland, maakt graag gebruik van het verzoek om advies uit te brengen over de Initiatiefwet vergroten beslissingsruimte gemeenten bij terugvordering van bijstand.

De LOSR is positief over de initiatiefwet. We zien deze wijziging in de Participatiewet als eerste stap om meer maatwerk in de uitvoering van de Participatiewet mogelijk te maken. Gebonden bevoegdheden zoals de verplichting tot terugvordering en de verplichting tot het opleggen van een boete hebben de afgelopen jaren vérstrekkende consequenties gehad voor bijstandsgerechtigden, die vaak toch al moeite hebben om rond te komen.

Doordat niet alle belangen gewogen kunnen worden zien de sociaal raadslieden met regelmaat besluiten die hun cliënten als onrechtvaardig en disproportioneel ervaren. Dat kan leiden tot achterstanden in de betaling van de vaste lasten, gezondheidsklachten door stress, het vastlopen in schuldhulpverleningstrajecten en het verlies van vertrouwen in de overheid als helpende instantie die naast de burger staat. Bovendien hebben deze besluiten vaak een negatief effect op andere leefgebieden.

Dankzij de aanpassing van de Participatiewet er met bovengenoemde elementen rekening gehouden worden. De algemene beginselen van behoorlijk bestuur en met name de in art 3:4 neergelegde belangenafweging vereisen dat er meer maatwerk geleverd gaat worden. De LOSR hoopt dat met dit maatwerk de menselijke maat wordt teruggebracht in de Participatiewet.

De huidige verplichte terugvordering en het verplicht opleggen van een boete zijn onlosmakelijk verbonden met de inlichtingenplicht (artikel 17 van de Participatiewet). In de praktijk komt het vaak voor dat burgers zonder dat te weten die inlichtingenplicht schenden. Dat iedereen de wet hoort te kennen is niet realistisch, en dat iedereen ook nog eens de interpretatie van de wet hoort te kennen al helemaal niet. Het is aan de gemiddelde burger niet uit te leggen dat het geld dat hij of zij van een familielid leende een verdubbeling van de schuld oplevert: uiteraard moet de lening worden terugbetaald aan de geldschieter, maar dat bedrag moet ook aan de gemeente worden terugbetaald omdat het tot de middelen¹ wordt gerekend.

De LOSR vindt het zoals gezegd een goede stap dat gemeenten meer ruimte krijgen om af te zien van terugvordering, de terugvordering te matigen of af te zien van het opleggen van een boete. Dat is een begin. De LOSR hoopt dat er daarnaast meer aandacht komt voor het voorkómen van terugvorderingen, door meer (doorlopende) voorlichting te geven aan de ontvangers van uitkeringen, waarbij rekening wordt gehouden met hun doenvermogen, het beter faciliteren van het voldoen aan de inlichtingenplicht en een uniform beleid voor kleine bedragen die als middel worden aangemerkt.

Tot slot vraag de LOSR aandacht voor het schrappen van het zevende lid van artikel 58 van de Participatiewet. In dat lid is in de huidige wet de mogelijkheid tot kwijtschelding geregeld. Als terugvordering geen verplichting meer is, dan kan er op een later moment ook worden overgegaan tot kwijtschelding. In die zin is het logisch dat het zevende lid wordt geschrapt. Echter in de

---

¹ Artikel 31 Participatiewet

memorie van toelichting wordt dit niet expliciet benoemd. Er wordt vooral gesproken over het afzien van terugvordering en boeteoplegging en niet over het afzien van verdere invordering. Kwijtschelding vindt plaats op een ander moment. De omstandigheden kunnen dan gewijzigd zijn.

Eric van der Burg
Voorzitter Sociaal Werk Nederland

André Moerman
Voorzitter signaleringscommissie LOSR